

Nro. 36.

A' FELS. AUSTR. CSÁSZÁR, ES AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Indúlt Bétsből, Kedden Majus 3-dik napján,
1808-ik esztendőben.

B é c s .

Néhány napokkal ennekelötte a' Mártiusi hideg és fzeles idő kedves tavaszi napokra által változván, és a' régtől fogva uralkodott szárafságot kivánt zsi-rós eső követvén, az egész természet zöld köntös-be öltözött, a' legelő mezőkön a' földből a' fű-vek ki bujtak, az. őszti és tavaszi vetések meg ujjúl-tak, a' gyümöls termő és másféle fák virágozni 's levelezni kezdettek, a' hofzfas telet meg únt em-berek Bécs városának mulató helyein seregenként sétálgatnak, 's nevezetesen tegnap előtt olly nagy számmal mentek gyalog és kotsin a' Práter nevezett erdőbe, hogy hofzfat végit alig lehetett látni.

N n

A' Grof Colloredó Jósef 57-ik számú gyalogregementjének egyik Kapitányát Marchantelly Bernátot 32. esztendeig való nagy buzgosággal és hiveséggel folytatott hadi szolgálatjáért, mind két nemen lévő törvényes magzattal együtt, az Ausztriai örökös birodalomban, Serravalle praedictummal, minden taxa fizetés nélkül nemesi rangra emelni méltóztatott Fels. Urunk.

Hasonló kegyelmességét tapasztalta ő Cs. Kir. Felségének pensionatus és az Ó Budai katona montirung Commissionál szolgálatban lévő Kapitány Bolis Péter Ferentz, mind jelenvaló, mind volt, hadi szolgálatjáért, a' ki Beinebak praedictumot nyert ő Csász. Kir. Felségtől.

Néhány ide való nagy és polgári Kereskedők, 's több tiszteletes személyek, azon fundushoz, melly itten 1795. esztendőben a' szegény kereskedők és kereskedő legények számokra fel állítatott, most ismét 1733 forintot 's 15 kr.t gyűjtöttek és adtak, olly meg jegyzés mellett, hogy mind a' töke pénzt, mind annak interesét jól kormányozzák ezen institutumnek sáfarai. Ennek az institutumnak 1798-ban 6779 forintra és 43 krra ment a' töke pénze, melly azon időtől fogva a' múlt 1807-ik esztendőnek végéig a' jóltévőknek adakozásokból 50668 frtokra 's 3 krra szaporodott. Ahoz képpest a' jelenvaló nagy szükséget és drágaságot meg fontólyán ezen institumnak sáfarai az előljárok-
nak meg egyezésekkel, az eddig egy egy személyre holnaponként 10 forintra szabótt jótéteményt 5 forintal szaporították.

Magyar Ország.

Zemplén Vármegyéből Aprilis 15 dik

napján. Örömmel jelentjük a' Magy. Kurir Iróinak, hogy azon hir, melly még a' múlt nyáron lengedezni kezdett, már most meg is valóságosodott, melly szerént T. T. Látzai József Consistorialis Assessor és Lepsényi Reform. Predikátor Ur, a' S. Pataki Collegiumban és Ekklesiában ürekségben lévő Moralis és Pastoralis Theologiae Profefsori és Prédikatori Katedrára, a' Fő tiszteletü Superintendencia, és a' S. Pataki Ekklesia költsónos meg egyezésekből meg hivatott, ezen tisztes hivatalt el is fogadta, és a' jövő Május hólnapnak közepén annak bé töltésére által is fog költözni. — Annál nagyobb reménysége lehet a' Publicumnak ezen szerentsés választáshoz, mivel ezen Tiszt. Férfiú már Pápan is az ott hajdanában is virágzott Anyaoskolának helyre állításában Tiszt. T. Márton István Ur Professor tisztitársával együtt 14 esztendő el forgása alatt Profefsori talentomainak minden okos szülék által háladataisan meg esmért próbáit mutatta.

Zólyom Vármegyéből Aprilis 4-ik napján. A' közelebb múlt Böjtmás Havának 28-ik napján, e' mi Tek. Vármegyénknék építő széke Besztercze Bányában, igen kedves Fő Ispányunknak, nagy méltóságú Ocsai Balogh Péter Ur Eö Excellentziának előülése alatt végbe ment. Dél előtt 9. órakor a' Vármegye Tisztjei az öszve gyült Karokkal és Rendekkel együtt a' Vármegye Hazának kápolnájában elsöben szent misét halgatván, Eö Excellentiáját több személyekből állott deputatio által a' Gyűlésbe magok közzé meg hívták, a' hol minekútánna nagy méltóságú Besztertzei Püspök Szerdahelyi Gábor Eö Nagyságával együtt meg jelent volna, számos Vivat kiáltások közt fogadtatott. Fő Notarius

Tek. Urbányi Dániel Ur egy igen gyökeres oratóriával tisztelte meg Fő Ispán Eö Excellentiáját, melyet mind maga Eö Excellenciája, mind a' jelen volt ezen és más szomszéd Vármegyékből nagy számmal öfzve gyült úri Rendek nagy meg elégedéssel halgattak és vettek.

Néhány szempillantatok után maga Fő Ispán Ur Eö Excellenciája is a' vele született oratori talentum szerént igen szép, ékes és velős beszédet mondott, mellyben maga részéről azt igirni méltóztatott, hogy minden melleleg való tekintet nélkül, egyedül a' legalkalmasabb és legérdemesebb férfiakat fogja a' tisztviselésre candidálni; de egyszers mind arra is méltóztatott a' Tek. Karokat és Rendeket meg kérni, hogy a' volt Tisztviselőknek érdemeikről 's hasznos szolgálataikról is el ne felejtkezzenek — Eö Excellenciája beszédjének végződése után, első All-Ispán Mélt. Radvánfszky György Kir. Tanácsos Ur a' több tisztviselőknek képekben Eö Excellenciájának, és a' Tek. Karoknak 's Rendeknek erántok mutatott kegyességeket meg köfzönte, 's azonnal a' Vármegye petsétjét és a' levelestár külsát által adván, több tisztvársaival együtt ülőszékét meg változtatta.

E' meg lévén volt Fő Notarius Titt. Urbányi Dániel Urat azon ditsiretetsen viselt hivataljában továbbra is meg hagyni, első All-Jegyzőnek pedig Titt. Beniczky Lajos, 2.ik All-Jegyzőnek Radvánfszky Lajos Urakat tenni méltóztatott Fő Ispán Eö Excellenciája. — Továbbá első All-Ispánnak volt első All-Ispán Titt. Radvánfszky György Kir. Tanácsos, Benitzky László, Rakóvfzky István, és Zólyay Zsigmond Urak candidáltattak, a' kik közül

az első választatott, és hagyattatott meg hivataljában. — Második All-Ispánnak a' volt 2.ik All-Ispán Titt. Beniczky László, Holecz Károly, Radvánfzky Antal, 's Ofztroluczky Lajos Urak candidáltak, de ezek között is az első marasztatott meg — Közönséges Adófzedőnek Holecz Károly; Exactornak Naudori János; Fő Szolgabírónak az első Járásban Radvánfzky Antal, a' 2.ik Járásban Zólnay Lajos Urak — All Szolgabíróknak Titt. Rakowfzky Farkas és Beniczky József Urak. — Fő Fiscalisnak Bendik András, All-Fiscalisnak Kalaasz Sámuel Urak — All-Adófzedőknek Rakowfzky Tamás és Remenics Sándor. — Végre Jurafsoroknak Urbányi Gábor, Scultéti György, Lestuch János, és Pelczer Sámuel Urak választattak és tétetődtek.

Wesztfáliai Ország.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Jakobson Brunsvigiai tudós Izraelita, a' Wesztfáliai Király engedelméből, a' Wolfenbütteli Hercegségnek Seesen nevezetű városában egy nevelő háznak, avagy közönséges iskolának és tornyos templomnak építésekhez fogott, 's azokat e' folyó esztendőben tökéletességre is vinni szándékozik. E' mellett Bendavid és több tudós társaival együtt olly új katekizmust készített és adott ki Zsidó és Német nyelveken, mellyben a' Zsidó vallásnak sarkalatos tikkelyei igen világosan és szépen előadatnak. Az isteni tiszteletnek meg nemesítése végett a' Seeseni templomba orgonát viszen bé, és Cohen Berlini tudós Zsidó poéta által a' Zsidó énekeket nótákra véteti, 's azok szerént fogja azokat a' Zsidó templomokban énekeltetni.

Ez a tudós Izraelita Jakobson a Német Országi Primasnak azon minapi rendelkezéseivel, mellyeket ő a birodalmában lakó Zsidókra nézve, e' folyó 1808-ik esztendőnek kezdetében Frankfurtumban ki hirdettetett, és a' mellyeket a' Magy. Kurir 12, 13 és 14-ik darabjaiban E. Olvasoinkal mi is közöltünk, nem láttatik meg elégedetnek lenni, 's azokra egy tudós könyvetskéjében igen fontos jegyzéseket tett. — Ezen munkájának előjáró bevezetésében a' Német Országi Primást ekképen szólította meg: „Herczogséged, ugy mond, a' Frankforti Zsidó lakosoknak új polgári rendet szabni méltóztatott, 's annál fogva őket pallérozni, és nagyobb tökéletességre vezetni szándékozik. Ennél nemesebb 's áldottabb feltételt gondolni sem lehet, és a' Rénusi Confoederatio Primasa kormányának semmi sem szolgálhatna nagyobb dicsőségére, mint ennek a' tzelnek elfközöltetése, és mivel ezen feltétel igen nemekütföböl származott, méltó dolog, hogy azok, a' kik annak végbe vitelére valamit tehetnek, költsönös erővel munkálkodjanak.“

„Uly nemes indulattól lévén én is lelkesítettve, bátorkodok Fels. Herczogségedhez folyamodni, a' ki tudniillik hitem sorsosinak palleroztatásokra tehetőségemnek leg nagyobb részét fordítani köteletségemnek tartottam, és a' ki az ő ügyökben Napoleon Francia, és Sándor Orosz Császárok eleikbe menni bátorkodtam, 's töllök meg is halgattattam kegyelmenesen — Herczogséged a' Frankforti Zsidókat jó emberekké 's jó polgárokká tenni szándékozik, 's e' végre olly eszközöket választott, mellyek által az ő vallásokat, templomjokat, másokkal való polgári egyességeket és industriájokat meg jobbitani lehet.

sen. Hogy az ember természetének minden részben leendő pallérozására, és azon tökéletességre való emeltetésére, a' mellyre alkalmas lehet, leg hathatosabb eszköz legyen a' vallás, azt nemcsak a' természeti igazság, hanem még az igazságnak leg első kútfeje is bizonyítja; de az is igaz, hogy a' vallás egyedül az ember értelme, tudománya, hite, és elméje körül foglalatoskodik, mellyekenni nem lehet uralkodni, hanem csak okokkal vezetni, terjeszteni, változtatni, és eltörölni.

„Az is bizonyos, hogy mind a' világosság, mind a' setétség országa apródonként terjesztetik ki, hogy a' vallást tárgyazó tudományok és értelmek, csak az azokat követőknek, és az azokkal ellenkezőknek társaságokban formálatnak lafsanként, és hogy a' vallásbéli alkotmányokat avagy különös értelmeket nem lehet oly könnyen bé vinni és megváltoztatni, mint az Országoknak alkotmányait a' sok milliom emberek közt; így állottak fel a' Filozofusoknak Oskoláik, így támadott a' Zsidóságból a' Kereszténység. a' Katolika Vallásból a' Protestans vallás, ebből pedig a' több különbözőféle szakadások; így van a' természetnek örökké való folyása; így fog a' Zsidó vallás is arra a' tökéletességre verekedni, melly az Országoknak állapotjokhoz alkalmas leszen; mindenütt el fog e' következni, csak hogy annak természeti folyamatját meg ne akadályoztassák a' Statusok, meg akadályoztatták pedig, mihelyt azokat a' júfsókat, a' mellyekkel a' régibb vallásúak élnek, az új vallásúaknak meg tagadják. Az örökké való tapasztalás tanította azt, hogy a' vallásbéli tökéletesedés mindenkor egy nyomon ment a' nemzeteknek közönséges pallérozódásá-

val; hát ugyan ki kell e' a' Zsidókat ezen közönséges regula alól venni. "

„Ugyan meg egyezé ezen közönséges principumokkal és tapafzталással a' Fő Rabbiságra és Al-Rabbiságra el készült személyeket az Augustana választú Consistorium által vizgáltatni? Mi következne, ha a' Protestansóknak a' magok Megyejebéli igazgatóikat a' Sorbonnai Akadémiából kellene venni? Leheté a' Zsidó Gyülekezet az ekképpen választatott Rabbihoz valamelly bizodalommal? Végbe viheti e' az ekképpen választatott Rabbi azt, ha leg érdemesebb ember vólna is, a' mit végbe vihetett vólna, ha a' Zsidó Gyülekezetnek nagyobb részétől választatott vólna, a' melly tudniilik leg jobban tudja, mi illelse és mi ne illelse azon Gyülekezetet.

Pruffzia Ország.

Ennek az ennek-előtte hatalmas Statusnak jelenvaló szoros körülállásai újobban arra birták a' Fels. Pruffziai Királyt, hogy a' maga minapi reductiótól meg maradt hadi seregeit ismét kevésebb számra szorittassa. Minden lovas eskadrontól, melly az új alkotmány fzerént 125 lóra szorittatott, ismét 25 ló vétetik el, és minden eskadron 50 emberre határozatik meg, a' többi vagy szabadtsaggal botsáttatik, vagy végképen el eresztetik a' hadi szolgálatból. — A' gyalogságnál tsak annyi ember hagyattatik meg, a' mennyi a' nevezetesebb örálló helyeknek és nagyobb városoknak örizetekre kívántatik. — A' szolgálatban meg hagyattatott gyalogságnal 30 főből fog egyegy kompánia állani.

Ezen kívül a' maga udvari tisztjeinek 's tseléd.

jeinek számokat is meg kevesítette a' Király, és azokat, a' kikre nagy szüksége nintsen, el küldötte, és lovainak is nagyobb részét el adattatta. Azok, a' kik a' Kir. udvarhoz bé 's ki mennek, azt beszélik, hogy a' maga különös kintstárát is egézzlen ki üresítette a' Király — Testvér öttse herczeg Henrik maga esztendei jóvedelméből 10000 tallért ajánlott a' Status szükségeinek könnyebbitésére. — A' Királyi afztal egy középszerü és értékü személy afztalához hasonlít. — A' nem régiben Königsbergben született Kir. herczeg affzonyka meg kerefzteltetésének alkalmatofságával minden jelenvölt személyek sirásra fakadtak. Maga a' Királyné is egy nyugvó széken jelenlévén azon szobában, meltyben a' kerefztség végbe vitetődött, Wilhelmina herczeg affzonnyal együtt, a' ki tudniillik a' kisedet ölében tartotta, mind ketten meg indultak, 's az utólsóbb el is ajúlt. Minekutánna ezen tzeremoniának végbe vitetése után az udvari dámákat maga eleibe bortsátotta, és a' bé vett izokás szerént őket meg ajándékozta volna a' Királyné, könyves szemekkel így szólott: Vegye el Kigyelmetek ezen tsekély ajaudekot tölteni nem mint Királynétól, hanem mint szegénységre jutott barátnejoktól.

Spanyol Ország.

IV. Károly volt Király és Királyné, az Aran-
juezi Kir. várból, mellynek minden részei őket a'
rajtok történt szerentsétlenségre emlékeztették az
Eskuriali várba mentek lakni, mellynek fekvése és
levegőe nem a' leg kellemetesebbek. Itten szándé-
koznak ezen Felséges személyek életeknek még hát-
ra lévő részét el tölteni. Ezt a' Királyi várat éa

klastromot 1557-ik és a' következett 20 esztendőben néhai II. Filep Spanyol Király építette azon fogadása szerént, mellyet azon esztendőben Picardiának S. Quentim (Quintonopolisi) városa mellett a' Frantziakon vett győzedelme előtt tett. Ennek a' klastromnak templomában van az a' szép pantheon, mellyben a' Spanyol Országai Királyoknak holt testek tartattatnak.

A' most uralkodó Király VII. Ferdinand maga volt udvari mesterének Escoiquiz Kánoknak, és Infantado herczégnek társaságokban a' múlt Aprilis 10. napján Napoleon Császár eleibe Bayonnébe utazott, minekutánna maga előtt testvér öttset Károly Infanst sok fő emberekkel együtt azon hatalmas Fejedelem tiszteletére oda küldötte volna. —

A' Spanyol országi eddig volt Király IV. dik Károly Nápolyban született 1748. dik esztendőben, November 12. kén; 1788-tól fogva uralkodott élete' párjával Mária Luisia, Pármai születésű Hertzegafszonyal. — A' most helyébe következett Spanyol Király VII. dik Ferdinand, született Oktober 14. kén 1788-ban; özvegy ember; élete' párja volt Mária Antonia, az ezelőbbeni Nápolyi Királynak Ferdinándnak leánya.

Orosz Birodalom.

I. Sándor Orosz Császár ismét egy hadi hirdetményt tétetett közönségesé a' múlt Martzius 16. ik napján a' Svéciai Király ellen, 's abban azon fontos okokat, mellyek Eö Csász. Felséget a' Svécia Ország ellen való hadakozásra birták vala, röviden előadja. — Ezt a' hadi hirdetményt az olvasó

Publicummal közleni annyival szükségesebnek tartjuk, mivel ebből kiki meg itilheti, hogy a' Petersburgi Csász. Udvar nem tsak az Orosz Birodalomnak, hanem egyszersmind az egész északi Európának 's nevezetesen Dánia Országának ügye mellett fogott fogyvett. „Minden Europai Kabineteket úgymond, sőt tulajdon jobbagyait is tudósította Ö Cs. Felsége azon álbátatefságról, mellyel a' maga szövetség szerént való jufsait a' Svécia Király meg erősíteni igyekezett, a' midön ettől azt kívánta, hogy vele együtt fogyvert fogjon Anglia ellen. Minekutánna egész hólapig várakozott volna, nagy meg illetődefsel tapasztalta, hogy a' Svéciai Király alattomban Anglia barátságát kereste. Ö Csász. Felsége sem ezen uralkodó Fejedelem, sem Európa előtt el nem titkólta, hogy ő Felségétől alattavalóihoz való kötelefsége azt kívánna, hogy mind azokkal az eszközzel élni igyekezik, a' mellyeket az Isteni gondviselés birodalma boldogságának állandóvá való tételére kíván. Azonközben azt is ki nyilatkoztatta, hogyha ő Svéciai Kir. Felsége maga le kötelezésének minden halasztás nélkül meg felel, és a' Dániai Királlyal együtt az Angliai hajós seregek előtt a' Balticum tengert bé zárja, minden eddig tett intézetjeit tsupán arra fordítja, a' mit az okofság és előre való gondviselés kívánnak.“

„A' Svéciai Királynak hofzfas halgatása, azok a' hírek, mellyek a' közönséges újság levelekben olvastattak, mellyek szerént t. i. ennek a' Fejedelemnek hadi segedelem költséget, egy hajóssereget, és számos hadi népet ígért Anglia, ezek és több ezekhez hasonló környülállások elegendő tanúbizonyások voltak arról, minémü indulattal viseltessék

a' Svéciai Kir. az Orosz birodalom eránt, világosan meg mutatták, hogy a' Fels. Orosz Császár a' Svéciai Király gondolatának meg változások után hijjában várakozik, és hogy jelen légyen azon időnek pontja, mellyben ő Csász. Felsege a' maga alattavalóit bátorságba helyheztesse. " —

„E' mellett az is tudtára adatott ő Csász. Felsegének, hogy a' Stokholmba lévő Orosz Minister követet, és az ő hozzá tartozott követtségbeli fzemélyeket a' Svéciai Kir. meg fogattatván őrizet alá vettette, a' követtség levelestárát, és levelezéseit le petsételtette, és a' követtségbeli fzemélyeket katoná őrizet alá rekesztette. Ebből ki tettzik, hogy a' Svéciai Király az ő Csász. Felsege koronájának julsait és méltóságát nagyon meg sértette. A' Stokholmban lévő diplomaticum Corpus, az az, az Európai külső udvaroknak követjeik és ministerjeik olly Bigen szivekre vették e' dolgot, hogy leg ottan protessáltak ezen hallatlan és tsak Török Országban gyakorlásban lévő tselekedet ellen. Ő Csász. Felsege ugyan a' trompfot trompfal viszfza tithetné; de ezt nem tsak nem mivelte, sőt inkább a' Pétersburgban lévő Svéciai követhoz kettős tisztelettel viseltetett, és olly rendeléseket tétetett, hogy tettzése szerént mindenkor haza mehefsen, és hogy sem itt, sem egész utjában senki sérelmére ne legyen. Most tehát minden Európai hatalmafságoknak tudtokra adja a' Császár, hogy ettől a' szempillantattól fogva a' Svéciai Finnlandiának azt a' részét, mellyet vitez hadi seregei eddig fegyvereikkel el foglaltak, mint magáét ugy tekintí, s a' maga birodalmához kaptsolja. Tellyes reménységgel van ő Csász. Felsege az eránt, hogy az Isteni gondviselés

ennekutánna is meg fogja fegyverét áldani, és azon gonofzoknak el háritásában, mellyekbe ellenségei az Orosz birodalmat ejteni igyekeztek, segedelmére lenni. — Költ Petersburgban Martzius 16-ik napján 1808-ik eszt.

Elegyes Tudósítások.

A' Publiciste nevezetü Párisi Zsurnál szerint több Európai uralkodó Fejedelmek költsönös meg egyezésből azt végzették, hogy az önként bankrotirozók ellen kemény törvények hozattafsanak, mellyeknek fundamentomául a' Napoleon Császár kereskedésről hozott törvény könyve tétetődjek. — A' néhai Raguzai Respublikában lakó nemesség a' Fényes Portához alattomban egy követet küldött olly kéréfssel, hogy az szerezze vissza magának azon Köztársasághoz való régi jufsait, mellyre olly választ vettek, hogy a' Fényes Porta az ő dolgokba magát avatni nem akarja — Lieflandiában Reval városól 3. mértföldre egy magas hegy meg gyulladván szüntelen füstölög. Ennek a' gyulladásnak okául azt teszik a' Revali tudósítások, hogy a' múlt nyári rendkívül való hévségben egynéhány hetekig azon a' hegyen tanyázott mezei pásztorok szüntelen egy helyenn tüzeltek, mellytől azon hegynek szurkos része tüzet kapván még most is ég és füstöl, és mig a' szurok meg nem emésztődik, addig el sem alufzik. — Bernában a' múlt 1807-ik esztendőben azok közzül a' barom tartó gazdák közzül, a' kik leg kövérebb ökröket, teheneket, borjúkat és kosokat tudtak mutatni, 104-en nyertek jutalmát. Ugyan ott, tudniillik Bernában néhai Haller Albertnek, kinek nagy tudományát a' késői maradékok

is tsudálni fogják, és a' kit néhai II. Jósef Császár és Király is Helvétzián való által utazásában meg látogatni nem sajnállott, hazafiai a' Bernai lakosok szép emlékezet ofzlopot készítettek, és mivel ő a' múlt században, úgymint 1708-ik esztendőben October 16-ik napján kezdette a' nap világát szemlélni, e' folyó 1808 ik esztendőben ugyan azon napon fogják azt fel emelni. — General Arrighit a' Fr. Császári testörző Dragonyosoknak Obersterét Paduai Herczeggé tette Napoleon Császár — Spanyol Országban Carthagéna város környéken egy Frantzia és Spanyol hadi népből álló számos armádia gyüllött össze, melly, a' mint hallatik, Áfrikába fog ki szállítatni. Ezt a' várost, melly Carthago Novának is hivattatik, a' Kartagobéli igen hires héros Hannibál építette. — A' múlt Februarius yege felé Nápoly Orzágnak Apulia és Abruzzó nevezetű természetesen meleg és mértékletes tartományaiban, a' mezőkön és hegyeken számos juhok és barányok meg fagytak. — Napoleon Császárnak a' Frantzia Orzági Zsidokról hozott kegyelmes decretuma a' Velentzei Statusokba is bé vitetett. — Az Algiriai fogságban tartatott Olasz Orzági bóldogtalan alkosokat minden pénzbeli váltság nélkül szabadon bocsátotta az Algiriai új herczeg — Génúában és Frantzia Ország déli tartományaiban imitt amott erős földindulás volt Aprilis 2-ik napján. — A' Piemonti és Szabaudiai hegyekenn olly nagy mértékben volt, hogy a' Genis hegyén lévő hospitiumnak falai meg mozdultak, és a' hegy gyomrában menydörgéshez hasonló tsattogások hallattak.

Tudományt tárgyazó Tudósítás.

A' nemzeti Könyvházban Második Mákfzilian Császártól, és Királytól Bányavárosok számára német nyelven szabott törvényes Könyvének több kiadások között, a' mellyek Gróf Széchényi Lajstromában 1. Réfzének 104. lapján elől-számláltatnak, még eddig az 1571. éftendőbéli hibázott. — Ennek birtokában vala egy tudos és érdemes Hazánkfia, a' ki ezen ritka maradékkal Hazáját megajándékozni nyerefségének tartotta. A' Könyv-kifsebb foliumban német betűkkel régi írásmodja szerint nyomtatodott olly fellyül való-írással: (Perkhördnung der Freyen Küniglichen Perkstätt in der Cron Hungern, als Krimbnitz, Schembnitz, Neuensoll, Bugguns, Künigspurg, Dullen, ond Libeten sambt andern omliedenden, ond gedachter Cron Hungern eingeleibten Gold, Silber, Kupfer, ond anderer Metall Perckwerchen jetzigen, ond khünftigen aufs neu fürgenomen, gebessert, ond auf beschehene hernach angehenckte erleutterung der alten Crimbnitzischen, ond Schembnitzischen Perckordnungen ausgangen, beschehen nach Christi unfers Erlösers, und Säligmachers geburt, im tausent Fünfhundert Ain, und sibentzigisten Jahr. — Mit Röm. Kay. May. etc. Gnad, und Privilegien gedruckt zu Wienn in Österreich durch Caspar Stainhofer in S. Annen Hof.) — A' Levelek nintsenek ugyan számokkal meg-jegyvezve, mindazonáltal 282 Lapokat magában foglal, és a' végén nem tsak a' Császári, és Királyi nagyobbik petsétek, hanem az Mákfzi-

milián Császárnak maga keze-irásával is meg erősítettve vagyon. — Hihető, hogy ezen tisztán megtartatott Könyv valamely Bányavároshoz, vagy egyéb Tifzthez valaha tartozandó volt, mert a' vörös bőrből volt kötésének egyik oldalán meg láz- czik az Császári Czimmer ezen szavakkal: Berk- Ordnung, és alatta az 1646 esztendő. — Hozzá vagyon adva hufzon kilencz Levelekre irott Lajstroma: Introduction in die hungarische Bergordnung nach den Alphubet bestellt. — Elöl pedig több nevezetes Kézi-jegyzések német nyelven találtnak, ugy mint: 1) A' Birónak Köteletségéről. 2) a' fel-bontó bányamivelésének, és romlásának Okai. 3) a' régi Bányászoknak észrevételei. 4) a' Nagy, és Libet-Bányai Innepek. 5) Az Tanuságnak, és más esküvéseknek példái. 6) Az Hegymesternek köteletségéről több törvényes Kérdések, és Feleletek. 7) A' Selmeczi hegyekben Rothal, és Frisovicsi lévő Részekről indított Pernek elő-adása. 8) A' Kőrmöczi arany-ásásnak le-irása. — Nem különben 9) az Könyv-szélinek majd minden lapján olvastatnak Jegyzések, és az alsó Austriának bányatörvényével meg-egyeztetések. — Ezekre nézve erről a' ritka Munkáról az olvasó Községnek hirt adni Köteleségemben állott. Pesten Böjt elő-havának 29-dik napján 1808. esztendő.

Miller m. p.

D. D. S.